

ביקוש לעובדים במגזר העסקי, רבעון שני 2007**עיקרי ההתפתחויות¹**

הביקוש לעובדים במגזר העסקי עלה ברבעון השני של השנה לעומת הרבעון הקודם והוא נמצא ברמה הגבוהה ביותר שנרשמה בעשר השנים האחרונות (מאז תחילת עריכת הסקר בשנת 1997). המגמה החיובית של הגידול בביקוש לעובדים, כפי שנמדדת באמצעות השינוי במספר המשרות הפנויות נמשכת מאז שנת 2004. ניכר כי הביקוש לעובדים המשיך את מסלול הצמיחה שנרשם ברבעונים האחרונים ואף האיץ אותו. שיעור המשרות הפנויות מתוך מספר העובדים במגזר העסקי עמד על 3.6%, הוא הגבוה ביותר בכל שנות הסקר ועבר את השיא הקודם שנרשם בשנת 2000.

מהנתונים לרבעון השני של שנת 2007 עולה כי שוק העבודה נמצא במצב הטוב ביותר מזה עשר שנים. מצב זה באה לידי ביטוי ברמתו הגבוהה מאוד של מאזן התעסוקה וברמה הגבוהה של ציפיות המעסיקים להמשך הגידול בפעילות ובכח אדם גם ברבעון הבא. כמו כן נרשמה עליה משמעותית ברמת הגמישות של שוק העבודה וביכולת של עובדים ומעסיקים להחליף משרות. ניתן לצפות כי מצב שוק העבודה ימשיך להשתפר ברבעון הבא, הן בשל הביקוש הרב לעובדים שטרם סופק והן בשל הציפיות החיוביות של המעסיקים.

ניתוח נתוני הרבעון השני של 2007 מלמד כי השיפור בשוק העבודה מתבטא בדיווח מעסיקים על התגברות קשייהם לאייש משרות פנויות ועל משך זמן ארוך יותר בו נותרות משרות פנויות בטרם יאוישו. מעסיקים ממשיכים לגייס עובדים בעיקר למשרות קבועות ואילו בקרב העובדים מעמיקה תחושת הביטחון התעסוקתי כך שהם מוכנים לוותר על משרות ביוזמתם לשם החלפתן באחרות ככל הנראה טובות יותר. במספר איושי המשרות במגזר העסקי חלה ירידה קלה לעומת הרבעון הקודם, אולם עליה חדה לעומת הרבעון המקביל אשתקד. גם במספר פליטות העובדים חלה ירידה לעומת הרבעון הקודם ולעומת הרבעון המקביל אשתקד, אולם 2/3 מפליטות העובדים היו ביוזמתם, עובדה המצביעה על הביטחון הרב של עובדים ביכולתם להחליף משרות. בעקבות המגמות שהסתמנו באיוש המשרות ופליטת העובדים נותר

מאזן התעסוקה (איושים פחות פליטות) חיובי וברמה גבוהה מאוד. המאזן החיובי ממשיך להצביע על מספר גדול יותר של איושי משרות לעומת פליטת עובדים. ממצא זה עומד בקנה אחד עם הירידה המשמעותית באבטלה שהיתה ברבעון האחרון. הציפיות לגידול בפעילות ולגידול במצבת כח-אדם הן

הביקוש לעובדים ותעסוקה ללא בניה וחקלאות רבעון 2/07 מנוכי עונתיות					
רבעון שני 2007	רבעון		רבעון		רבעון שני 2007
	רבעון	רבעון	קודם	באחוז ¹	
משרות פנויות	רבעון	הרבעון	אשתקד	קודם	באלפים
59.4	39.3%	17.3%	42.6	50.6	3.6%
46.7	185.6%	-7.3%	16.4	50.4	2.9%
172.1	20.7%	-7.8%	142.7	186.7	10.7%
125.4	-0.7%	-8.0%	126.3	136.3	7.8%
297.5	10.6%	-7.9%	269.0	323.0	18.5%

(1) מסך המועסקים בעסקים שבמדגם (2) איושי משרות פחות פליטות עובדים (3) איושי משרות ועוד פליטות עובדים
מקור: סקר מעסיקים מינהל מחקר וכלכלה, תמ"ת

חיוביות ומצביעות על האופטימיות של המעסיקים לגבי המשך הגידול בפעילות העסקית ובמצבת כח-האדם שלהם.

¹ הדו"ח מתבסס על סקר מעסיקים של מינהל מחקר וכלכלה במשרד התמ"ת. על הסקר ראה נספח א'.

מספר המשרות הפנויות הכולל, ללא ענפי הבנייה והחקלאות², עמד בממוצע יומי על כ- 59.4 אלף משרות, עליה של 17.3% לעומת הרבעון הקודם, ועליה של 39.3% ביחס לרבעון המקביל אשתקד. סך מספר האיושים בכל הרבעון השני הגיע לכ-172.1 אלף, ירידה של 7.8% לעומת הרבעון הקודם ועליה של 20.7% ביחס לרבעון המקביל אשתקד. מספר פליטות העובדים, עמד על כ- 125.4 אלף פליטות, ירידה של 8.0% לעומת הרבעון הקודם ושל 0.7% ביחס לרבעון המקביל אשתקד.

מאזן התעסוקה (איושי משרות פחות פליטות עובדים) היה חיובי והצביע על גידול נטו במספר האיושים של כ- 46.7 אלף משרות. זהו מספר נמוך ב- 7.3% ממאזן התעסוקה ברבעון הקודם, אולם עדין מציין רמה גבוה מאוד של מאזן התעסוקה. מחזור התעסוקה (איושים ועוד פליטות) עמד על 297.5 אלף. זוהי ירידה של 7.9% לעומת הרבעון הקודם אולם מחזור התעסוקה נותר ברמה גבוה מאוד היכולה להצביע על עליה בגמישות של שוק העבודה בעקבות ההאצה בצמיחה במשק והשיפור בשוק בעבודה. במאזן ציפיות כח-אדם (אחוז הצופים עליה במצבת כח-האדם ברבעון הבא פחות אחוז הצופים ירידה) נרשמה עליה חדה והוא עמד על 11.9% לעומת 6.1% ברבעון הקודם. במאזן ציפיות פעילות נרשמה עליה והוא עמד על 8.3% לעומת 6.8% ברבעון הקודם.

מדדי ביקוש לעובדים רבעון 2/07			
רבעון	רבעון	רבעון	
2/06	1/07	2/07	
4.9	6.6	7.7	משך זמן בו פתוחה משרה פנויה בשבועות ¹
13%	17%	21%	אחוז המשרות שנותרו פנויות במשך 3 חודשים ומעלה מתוך סך המשרות הפנויות
54.4%	58.1%	50.1%	אחוז המשרות הקבועות מסך המשרות המאוישות
55.0%	62.9%	66.7%	אחוז הפליטות ביוזמת העובד מתוך סך פליטות עובדים
7.6%	6.1%	11.9%	מאזן ציפיות כ"א ברבעון הבא ²
6.30%	6.80%	8.30%	מאזן ציפיות פעילות ברבעון הבא

במדדי הביקוש לעובדים נרשם שיפור משמעותי לעומת הרבעון הקודם. כך למשל אחוז הפליטות ביוזמת העובד מתוך סך הפליטות עמד ברבעון הנוכחי על שיא של עשר שנים 66.7% לעומת 62.9% ברבעון הקודם. גם משך הזמן הממוצע בו פתוחה משרה פנויה היה ארוך

בצורה משמעותית יותר ברבעון הנוכחי לעומת הרבעון הקודם ועמד על 7.7 שבועות לעומת 6.6 שבועות.

העליה בכמות המשרות הפנויות ברבעון הנוכחי לעומת הרבעון הקודם בלטה במיוחד בענפי התעשייה (56%) שירותי אירוח ואוכל (56%) ושירותים עסקיים (22%). הירידה בכמות האיושים ברבעון הנוכחי לעומת הרבעון הקודם בלטה במיוחד בענפי תחבורה ותקשורת (48%) ושירותים עסקיים (5%). ואילו מספר הפליטות ירד במיוחד בענפי שירותי אירוח ואוכל (23%) ובניה (19%).

הניתוח בדוח מתבסס על סקר מעסיקים⁴ במגזר העיסקי לרבעון השני של שנת 2007. הנתונים בדוח הינם מנוכי עונתיות⁵ ומוצגים עבור הרבעון השני של שנת 2007, הרבעון הקודם לו והרבעון המקביל אשתקד⁶. לפירוט נוסף על דרך עריכת הסקר, הגדרותיו והשוואתו לסדרות אחרות של ביקוש לעובדים ראה נספח א'.

² בדו"ח הנוכחי מוצגים נתוני סה"כ ללא ענפי הבנייה והחקלאות. בענפים אלה, היקף הביקוש לעובדים הושפע מאד מהביקוש לעובדים זרים ופולשתינאים שהעסקתם כרוכה באישורים מינהליים ומושפעת רק חלקית מהביקוש וההיצע בשוק העבודה. גם אם נכלול את נתוני החקלאות והבניה, לא ישתנו מסקנות הדו"ח. הנתונים הכוללים את ענפי החקלאות והבניה: סה"כ המשרות הפנויות, עמד על 76,101. מספר האיושים הכולל עמד על 202,595. מספר הפליטות הכולל עמד על 148,247.

³ סה"כ הסכום המצטבר במהלך כל שלושת חודשי הרבעון האחרון.

⁴ ראה נספח א'.

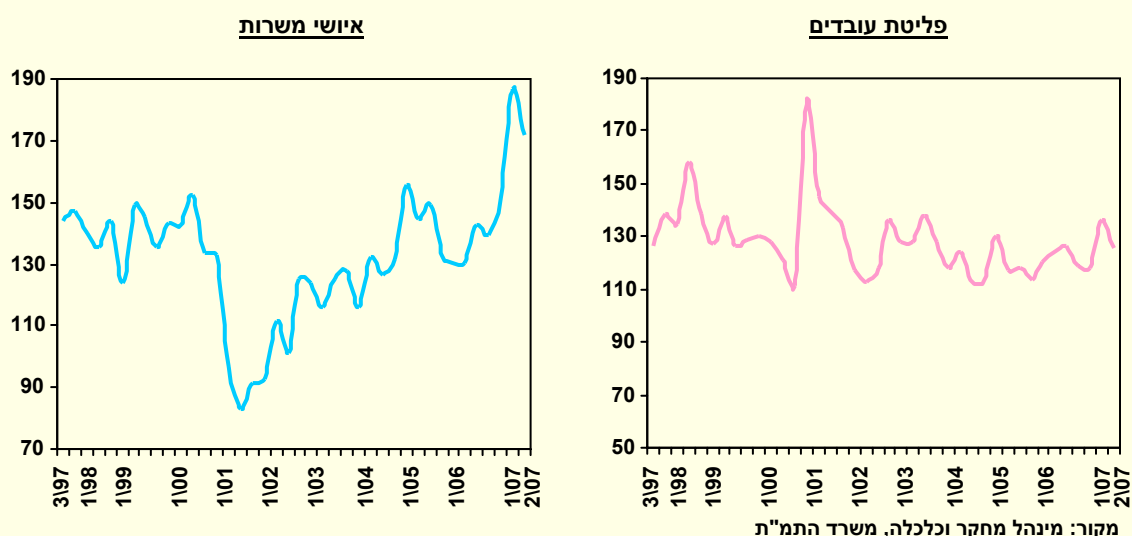
מספר האיושים ירד לעומת הרבעון הקודם בענפי מסחר, שירותים עסקיים, תחבורה אחסנה ותקשורת ושירותים פיננסיים. ועלה בענפי הבניה, תעשייה, שירותים פיננסיים ושירותי בריאות; (לפירוט ראה נספח ב' – לוחות 2, 3).

שיעור המשרות שאוישו לצורך תגבור קבוע של עובדים מתוך כלל המשרות שאוישו עמד על 50.1% לעומת 58.1% ברבעון הקודם. למרות הירידה זוהי עדין רמה גבוה מאוד והיא יכולה להצביע על מידה גבוהה של ביטחון בקרב המעסיקים לגבי גידול ארוך טווח במצבת כוח-האדם שלהם והתחייבות על משרות קבועות ולא זמניות.

מספר פליטות העובדים (סה"כ הסכום המצטבר של העובדים שנפלטו ממשרות מאוישות במהלך כל שלושת חודשי הרבעון האחרון) הכולל עמד על 125.4 אלף ברבעון השני של שנת 2007 (שיעור של 7.8% מתוך המועסקים). זוהי ירידה של כ-8.0% לעומת הרבעון הקודם ושל 0.7% לעומת הרבעון המקביל אשתקד. ניתן לציין כי מספר הפליטות ירד בענפי בניה, שירותי אירוח ואוכל, תחבורה ותקשורת, חקלאות, בריאות ושירותים קהילתיים לעומת עליה בענפי מסחר, תעשייה ושירותים פיננסיים (לפירוט ראה נספח ב' – לוחות 2, 3).

פליטות העובדים כוללות פליטות ביוזמת העובד, ביוזמת המעביד ופרישות טבעיות. שיעור הפליטות ביוזמת העובד מתוך סה"כ הפליטות, המהווה מדד שיכול להעיד על רמת הביטחון של העובדים באשר ליכולתם להחליף עבודה, עלה לרמה של כ-66.7% לעומת 62.9% ברבעון הקודם. זוהי השיעור הגבוה ביותר שנרשם בכל שנות עריכת הסקר והוא מצביע על בטחון גבוה של עובדים בנסיונם להחליף משרות ביוזמתם ועל כך שבנוסף לירידה בכמות פליטות העובדים, רוב הפליטות הינן ממשרות שעובדים עזבו ביוזמתם ולא כתוצאה מפיטורים.

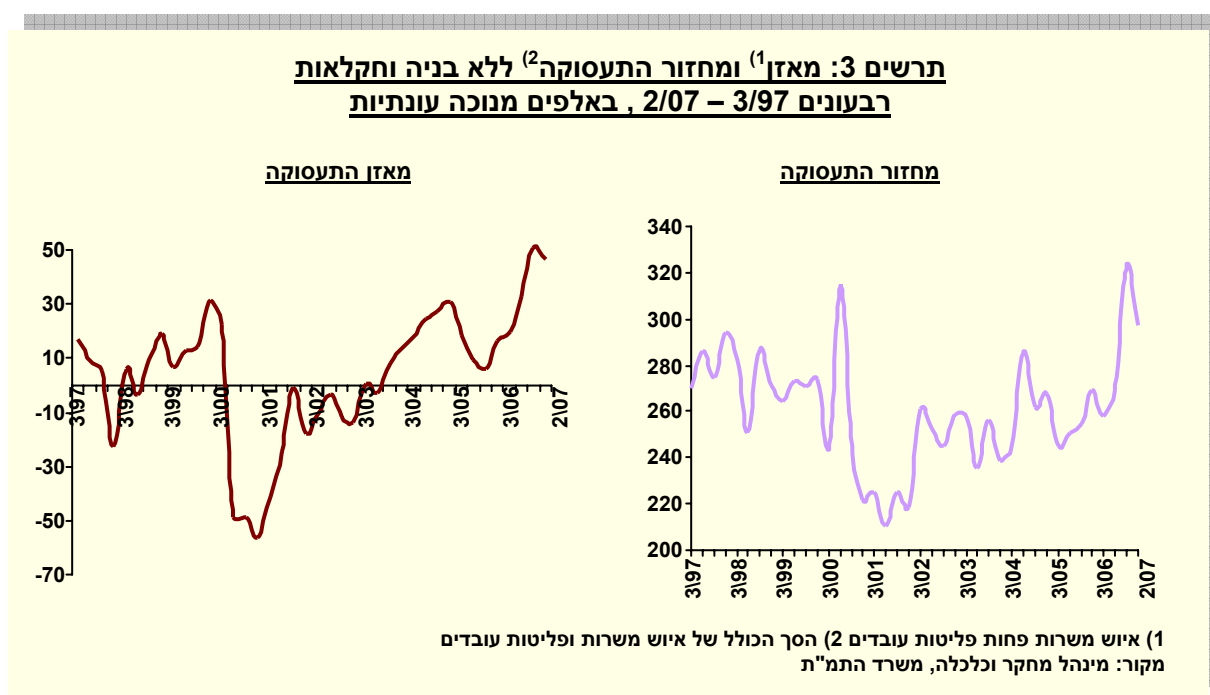
תרשים 2: סך איושי המשרות ופליטת עובדים ללא ענפי הבניה והחקלאות רבעונים 3/97 – 2/07, באלפים מנוכה עונתיות

מאזן התעסוקה ומחזור התעסוקה

מאזן התעסוקה (מספר האיושים פחות מספר הפליטות) עמד על 46.7 אלף משרות לרבעון ברבעון השני של שנת 2007. זוהי ירידה קלה לעומת 50.4 אלף משרות ברבעון הקודם ועליה חדה לעומת הרבעון המקביל אשתקד אז עמד המאזן על 16.4 אלף משרות. לפירוט מאזן התעסוקה של ענפי המשק השונים ראה נספח ב' – לוחות 2,3. במהלך הרבעונים האחרונים חלה עליה עקבית במאזן התעסוקה והוא נמצא ברמה הגבוהה מאוד. העובדה כי כמות האיושים גבוהה מכמות הפליטות כך שנוצרות משרות חדשות במשק עולה בקנה אחד עם הירידה שהיתה באבטלה במהלך החודשים האחרונים.

המחזור הכולל (מספר האיושים ועוד מספר הפליטות) עמד על 297.5 אלף משרות לרבעון (18.5% מתוך כלל המועסקים). זוהי ירידה של 7.9% לעומת הרבעון הקודם, אך עליה ושל 10.6% לעומת הרבעון המקביל אשתקד. הרמה הגבוהה של מחזור התעסוקה יכולה להצביע על גמישות גבוהה מאוד של שוק העבודה ברבעון השני. ניכר כי קיימת רמה גבוהה מאוד של בטחון בקרב העובדים והמעסיקים ביכולת שלהם לגייס ולפלוט עובדים ועל כן גדלה באופן משמעותי הגמישות בשוק העבודה.

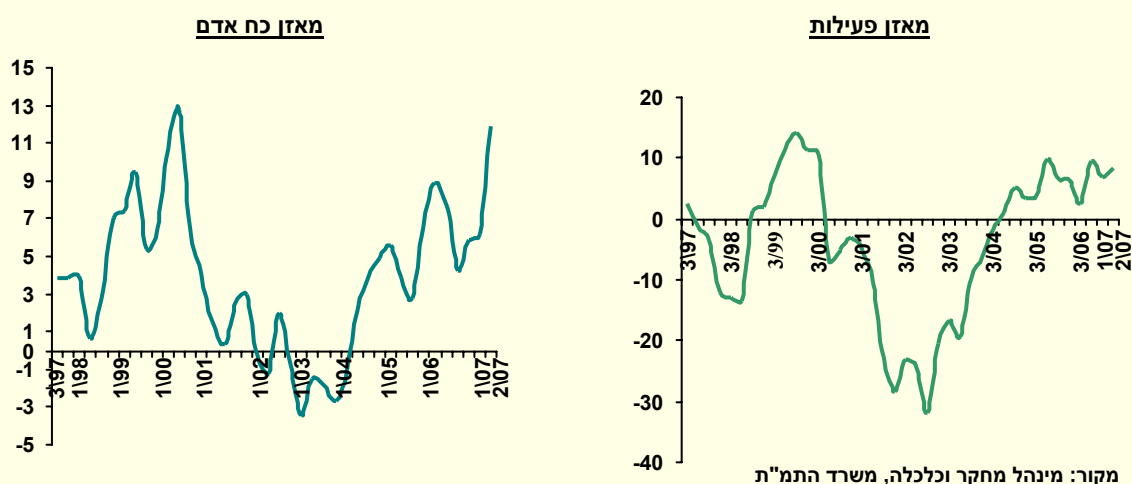
ציפיות לשינויים בפעילות וכח-אדם ברבעון הבא

במאזן ציפיות כח-אדם (אחוז הצופים עליה במצבת כח-האדם ברבעון הבא פחות אחוז הצופים ירידה) נרשמה עליה משמעותית והוא עמד על 11.9% לעומת 6.1% ברבעון הקודם.

במאזן ציפיות פעילות (אחוז הצופים עליה בפעילות ברבעון הבא פחות אחוז הצופים ירידה) נרשמה עליה קלה והוא עמד על 8.3% לעומת 6.8% ברבעון הקודם.

הציפיות לגידול בפעילות ולגידול במצבת כח-אדם הינן חיוביות ומצביעות על עליה באופטמיות בקרב המעסיקים לעומת הרבעון הקודם. הציפיות מהוות משתנה מקדים לשינויים במשק ועל כן הן מעידות על בטחונם של המעסיקים במצב המשק ועל רצונם להמשיך ולגייס עובדים גם ברבעונים הבאים. נתון זה יחד עם הרמה הגבוהה של הביקוש לעובדים והפעילות בשוק העבודה מצביע על כך שיש מקום כי ימשך השיפור בשוק העבודה.

תרשים 4: מאזן ציפיות כח אדם ופעילות רבעונים 3/97 – 2/07, באחוזים מנוכה עונתיות

נספח א'

על סקר המעסיקים

סקר מעסיקים במגזר העסקי מתבצע על-ידי מינהל מחקר וכלכלה החל מהמחצית השנייה של שנת 1997, באמצעות חברת דאטה ביזנס ישראל (בי.די.אי.). הסקר נועד לשפר את ההיערכות בתחום אספקת כוח-אדם ולעזור בתכנון ההכשרה המקצועית.

אוכלוסיית המעסיקים המשתתפת בסקר כוללת עסקים במגזר העסקי המעסיקים לפחות עובד שכיר אחד. הסקר מקיף את כל המגזר העיסקי לרבות מעסיקים השייכים לענפי הבריאות וענפי החינוך. הסקר אינו כולל את המגזר הציבורי.

מדגם סקר המעסיקים הוצא ממאגר קובץ המעסיקים של המוסד לביטוח לאומי הכולל כ- 153.0 אלף מעסיקים במגזר העסקי. מדגם המעסיקים הוצא כמדגם שכבות על בסיס חלוקה לענפים ולקבוצות גודל העסק בסה"כ כוללת "מפת" הדגימה 88 תאים בחלוקה של 11 ענפים ו- 8 קבוצות גודל. הנתונים נאספים באמצעות ריאיון טלפוני.

המדגם מקיף כ- 2,500 מעסיקים הנבדקים אחת לרבעון, בסה"כ 4 פעמים בשנה. חברה הנושרת מן המדגם בשל סירוב להמשיך להשתתף בסקר או עקב סגירה או איחוד עם חברה אחרת, מוחלפת בחברה אחרת מאותו תא דגימה.

הגדרות

משרות פנויות - משרה פנויה היא משרה שלא אוישה על-ידי המעסיק ומוכנה לאיש מידי על-ידי עובדים מחוץ לחברה של המעסיק. המעסיק צריך לחפש את העובדים בצורה פעילה באמצעות מודעות, חברות כוח-אדם, שירות התעסוקה וכדומה. המשרות יכולות להיות מלאות, חלקיות, זמניות לתקופה קצרה או קבועות.

איושים - עובדים שנקלטו בעבודה במהלך 30 הימים האחרונים למשרות פנויות. המשרות יכולות להיות מלאות, חלקיות, זמניות לתקופה קצרה או קבועות.

עובדים שנפלטו - עובדים שנפלטו מעבודתם במהלך 30 הימים האחרונים. העזיבה יכולה להיות ביוזמת העובד, ביוזמת המעביד או עקב פרישה טבעית.

מאזן תעסוקה - עובדים שאישו פחות עובדים שנפלטו.

מחזור תעסוקה - עובדים שאישו ועוד עובדים שנפלטו.

סקר מעסיקים לעומת סדרות אחרות של ביקוש לעובדים

סדרת נתוני סקר המעסיקים הינה רק אחת מהסדרות המודדות את הביקוש לעובדים במשק. נוספות אליה, סדרת נתוני מודעות דרושים של חברת "מנפאור" וסדרת נתוני דרושים (הזמנות לעובדים) של שירות התעסוקה.

סקר המעסיקים מודד בצורה מקיפה יותר את הביקוש לעובדים בהשוואה לסקר מודעות דרושים של חברת מנפאור וכן בהשוואה לנתוני הזמנות לעובדים ממקורות שירות התעסוקה, שכן סקר מעסיקים דוגם את הביקוש הכללי של עסקים לעובדים, לעומת שאר שני המקורות.

החיפוש באמצעות מודעות דרושים (מנפאור) ובאמצעות שירות התעסוקה תלוי במאפייני המשרות המבוקשות ובשכר המוצע במשרות הללו. ככל שאלו יהיו גבוהים יותר, כך יהיו המעסיקים מוכנים להגדיל את עלויות החיפוש ולפרסם מודעות. באופן זה נוצר מצב שקבוצות נרחבות של משלחי-יד ברמות שכר ומיומנות נמוכות (עובדים מקצועיים ולא-מקצועיים) כמעט ואינן מיוצגות באמצעות מודעות דרושים, ואילו בקבוצות אחרות של משלחי-יד דומה הביקוש המוצג על-ידי מודעות דרושים לזה של סקר מעסיקים. לעומת זאת הזמנות לעובדים כפי שמתקבלות בשירות התעסוקה מתמקדות בעובדים ברמת

ההשכלה ומיומנות נמוכות יחסית ומציגות תמונת ביקוש חלקית בענפים ובמקצועות בהם קיימים דרישות לעובדים בעלי השכלה ומיומנות גבוהים יותר. השפעה נוספת על פרסום מודעות דרושים קיימת מצד מחזור העסקים: כאשר ישנה גאות במחזור העסקים תהיה נטייה לפרסום-יתר, ולהפך, בתקופות שפל תרד אינטנסיביות הפרסום.

נספח ב'

לוח 1: משרות פנויות ממוצע יומי לפי ענפי כלכלה ראשיים נתונים רבעונים, מנוכי עונתיות⁽¹⁾ באלפים ובאחוזים

שיעור גידול לעומת :		משרות פנויות			
רבעון אשתקד	רבעון קודם	2/06	1/07	2/07	
39.3%	17.3%	42,613	50,595	59,355	סה"כ ללא בניה וחקלאות
-57.2%	21.8%	7,579	2,662	3,243	חקלאות
57.6%	55.8%	8,818	8,925	13,901	תעשייה
23.2%	32.6%	10,750	9,988	13,245	בינוי
17.1%	-1.4%	5,122	6,085	6,000	מסחר
80.5%	56.4%	6,787	7,832	12,250	שירותי אירוח ואוכל
55.1%	-20.4%	3,731	7,273	5,788	תח' אחסנה ותק'
182.3%	18.8%	765	1,817	2,159	שירותים פיננסיים
3.9%	22.5%	15,374	13,037	15,977	שירותים עסקיים ⁽²⁾
45.2%	253.3%	611	251	887	חינוך
58.1%	104.6%	2,539	1,962	4,014	שירותי בריאות, רווחה וסעד
56.4%	-1.9%	728	1,161	1,139	ש. קהילתיים
23.9%	20.7%	61,411	63,066	76,101	סה"כ כללי

מקור: מינהל מחקר וכלכלה, משרד התמ"ת

(1) סכום סדרות הענפים אינו שווה לסדרות הסה"כ שכן סדרות הסה"כ נוכו עונתית בצורה ישירה. (2) כולל נכסי גדלין

לוח 2: איוש משרות ופליטת עובדים לפי ענפי כלכלה ראשיים נתונים רבעוניים¹, מנוכי עונתיות באלפים

מאזן תעסוקה			פליטת עובדים			איוש משרות			
2/06	1/07	2/07	2/06	1/07	2/07	2/06	1/07	2/07	
16,357	50,375	46,709	126,292	136,298	125,403	142,650	186,673	172,112	סה"כ ללא בניה וחקלאות
1,594	4,883	3,582	11,918	5,868	4,762	13,513	10,751	8,344	חקלאות
2,956	127	-193	22,887	23,649	25,005	25,843	23,776	24,812	תעשייה
-4,806	-9,903	3,682	24,328	21,190	17,776	19,522	11,286	21,458	בינוי
-3,264	6,194	2,773	21,685	22,009	23,281	18,421	28,203	26,054	מסחר
5,960	4,724	12,366	21,973	31,626	24,297	27,933	36,350	36,662	ש. אירוח ואוכל
-1,459	9,462	110	9,633	11,043	10,574	8,175	20,505	10,684	תח' ותקשורת ²
-190	4,227	2,457	4,099	1,596	3,650	3,910	5,823	6,107	ש. פיננסים
14,172	25,002	22,122	28,063	30,288	30,444	42,234	55,289	52,566	ש. עסקיים ³
-934	1,830	116	2,574	1,176	1,447	1,640	3,006	1,562	חינוך
1,196	363	3,424	6,015	6,369	4,645	7,211	6,732	8,069	ש. בריאות ⁴
-3,671	2,761	1,503	10,212	6,032	3,322	6,542	8,793	4,826	ש. קהילתיים
15,922	38,504	54,349	164,030	165,590	148,247	179,952	204,094	202,595	סה"כ כללי

(1) סכום סדרות הענפים אינו שווה לסדרות הסה"כ שכן סדרות הסה"כ נוכו עונתית בצורה ישירה (2) כולל : אחסנה (3) כולל נכסי

נדל"ן (4) כולל : שירותי רווחה וסעד

מקור : מינהל מחקר וכלכלה, משרד התמ"ת

לוח 3: איוש משרות פליטת עובדים, שיעור הגידול בנתונים רבעוניים מנוכי עונתיות

פליטות		איושים		
שיעור הגידול לעומת		שיעור הגידול לעומת		
רבעון קודם	רבעון אשתקד	רבעון קודם	רבעון אשתקד	
-0.7%	-8.0%	20.7%	-7.8%	סה"כ ללא בניה וחקלאות
-60.0%	-18.9%	-38.3%	-22.4%	חקלאות
9.3%	5.7%	-4.0%	4.4%	תעשייה
-26.9%	-16.1%	9.9%	90.1%	בינוי
7.4%	5.8%	-41.4%	-7.6%	מסחר
10.6%	-23.2%	31.3%	0.9%	שירותי אירוח ואוכל
9.8%	-4.3%	30.7%	-47.9%	תח' אחסנה ותקשורת
-11.0%	128.7%	56.2%	4.9%	שירותים פיננסים
8.5%	0.5%	24.5%	-4.9%	שירותים עסקיים
-43.8%	23.0%	-4.8%	-48.0%	חינוך
-22.8%	-27.1%	11.9%	19.9%	שירותי בריאות ¹
-67.5%	-44.9%	-26.2%	-45.1%	ש. קהילתיים
-9.6%	-10.5%	12.6%	-0.7%	סה"כ כללי

(1) כולל : שירותי רווחה וסעד

מקור : מינהל מחקר וכלכלה, משרד התמ"ת